

Kunnallisten jätehuoltomääräysten muuttaminen

Savo-Pielisen jätelautakunta 21.03.2024 § 3
1887/14.06/2024

Valmistelijat / lisätiedot:
ympäristöpäällikkö Saija Pöntinen, puh. 044 718 5066
suunnittelija Hanna Kisonen, puh. 044 718 5667
ympäristöasiantuntija Mirikka Korhonen, puh. 044 718 5065
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

ympäristöpäällikkö Saija Pöntinen

Jätelautakunta asettaa kunnalliset jätehuoltomääräykset ehdotettuine muutoksineen yleisesti nähtäville. Lautakunta varaa kuntalaisille ja niille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuuden esittää mielipiteensä asiasta. Määräysmuutokset kohdistuvat erityisesti siihen, miten kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen liittyminen toteutetaan kiinteistöillä.

Jätehuoltomääräysten luonnos sekä kuulutus asiasta pidetään nähtävillä jätelautakunnan verkkosivuilla 25.3.-22.4.2024. Kuulutuksessa kerrotaan asian vireillä olosta, tuodaan esille keskeisimmät jätehuoltomääräyksissä muuttuvat asiat ja tiedotetaan vaikuttamismahdollisuuksista. Tieto kuulutuksesta lähetetään sähköisesti kaikkiin jätelautakunnan toimialueen kuntiin, jotta kunnat voivat julkaista linkin siihen omilla verkkosivuillaan. Asiasta ilmoitetaan lisäksi kuulutuksella, joka julkaistaan kuntien ilmoituslehdissä viikolla 13.

Jätehuoltomääräysten luonnoksesta pyydetään lausunnot alueen kunnilta, kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta ja alueen ELY-keskuksilta. Lausunnonantomahdollisuus varataan myös kunnalliselle jäteyhtiölle. Mielipiteen esittämismahdollisuudesta tiedotetaan erikseen kunnan järjestämää jätteenkuljetusta toteuttaville jätteenkuljetusyriyksille sekä alueen kiinteistön omistajia edustaville tahoille (Kiinteistöliitto Itä-Suomi, jätehuoltoviranomaisen tiedossa olevat suurimmat vuokratyöyhtiöt ja alueen omakotiyhdistykset).

Nähtävillä olon ja kuulemisen jälkeen jätehuoltomääräyksiin tehdään tarvittaessa lausuntojen ja mielipiteiden pohjalta muutoksia. Tämän jälkeen määräysmuutokset tuodaan jätelautakunnalle hyväksyttäväksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Kunnalliset jätehuoltomääräykset ovat jätelain (646/2011) 91 §:n nojalla annettavia sitovia paikallisia määräyksiä. Ne tarkentavat jätelainsäädännön mukaista sääntelyä paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Jätehuoltomääräysten tarkoituksena on

varmistaa toimiva jätehuolto, josta ei aiheudu ympäristö- tai terveyshaittoja. Määräyksillä myös edistetään jätelain mukaista jätehuollon etusijajärjestystä.

Savo-Pielisen jätelautakunta hyväksyi alueella tällä hetkellä voimassa olevat jätehuoltomääräykset 1.12.2022. Tuolloin jätehuoltomääräysten uudistuksella toimeenpantiin jätelainsäädännön kiristyneet kierrätettävien jätteiden erilliskeräysvelvoitteet ja sovitettiin velvoitteet paikallisiin olosuhteisiin. Samalla päivitettiin mm. jäteastioiden tyhjennyksiä, kompostointia sekä saostus- ja umpisäiliölietteiden jätehuoltoa koskevia säännöksiä. Uudistetut määräykset tulivat voimaan 1.1.2023.

Uudistettujen jätehuoltomääräysten myötä kierrätettävien jätteiden keräysvelvoitteet ovat laajentuneet alueella ja tulevat edelleen laajenemaan. Sääntelyn toimeenpanosta on saatu alueella jo jonkin verran kokemuksia. Koska velvoitteiden laajentuminen perustuu valtakunnalliseen sääntelyyn, on samansuuntaisia muutoksia toteutettu myös muiden jätehuoltoviranomaisten toimialueilla. Joillakin alueilla kierrätettävien jätteiden erilliskeräysvelvoitteet ovat tulleet voimaan aikaisemmin, ja näiltä alueilta on saatu laajemmin kokemuksia sääntelyn soveltamisesta.

Saatujen kokemusten pohjalta jätehuoltomääräyksiin ehdotetaan muutoksia liittyen siihen, miten kiinteistöt liitetään kunnan järjestämään jätehuoltoon. Sääntelyä esitetään muutettavaksi niin sekajätettä kuin kierrätettäviä jätteitä koskien. Lisäksi tarkennetaan jäteastioita koskevaa sääntelyä. Samalla tehdään vähäinen muutos kompostointia koskevaan sääntelyyn. Jätehuoltomääräysten perusteluja muutetaan vastaamaan uutta sääntelyä, minkä lisäksi jätteen kuljetuksia koskevien määräysten perusteluihin esitetään tarkistuksia.

Liittyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten 6 §:n mukaan liittyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen on hoidettava kiinteistökohtaisella jäteastialla tai lähikiinteistöjen yhteisellä kimpajäteastialla. Omakotitaloille, paritaloille ja vapaa-ajan asunnoille on lisäksi tarjolla sekajätteen (ja paikoin myös biojätteen) keräykseen aluekeräyspisteitä. Aluekeräyspisteet ovat palvelleet haja-asutusalueiden ja muiden taajamien kuin Kuopion keskeisen kaupunkialueen kiinteistöjä.

Tähän saakka ne taajamissa sijaitsevat asuinkiinteistöt, jotka eivät ole järjestäneet kaikkien vaadittavien jätelajien keräystä ja joita ei ole voitu liittää aluekeräyspisteeseen käyttäjiksi, on tullut liittää kunnalliseen jätehuoltoon ympäristönsuojeluviranomaisen toimenpitein. Jätehuoltoviranomaisen kehotusten jälkeen näiden kiinteistöjen tiedot on siirretty kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle valvontatoimenpiteitä varten. Ympäristönsuojeluviranomaisella on käytettävissään hallintopakkomenettely, jonka avulla kiinteistön haltija voidaan velvoittaa liittymään jätehuoltoon esimerkiksi sakon uhalla. Tämä prosessi on hallinnollisesti raskas ja hidas.

Aikaisemmin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille siirtyvien kohteiden määrä on ollut hyvin rajallinen. Kun muovi- ja lasipakkausten sekä metallin erilliskeräys on

laajentunut vähintään viiden asuinhuoneiston taloyhtiöihin, on nyt paljon enemmän niitä kohteita, joilla on puutteita jätteenkeräyksessä. Nykyisellä sääntelyllä valvontatoimenpiteitä vaativien kiinteistöjen määrä tulee kasvamaan huomattavasti edelleen, kun biojätteen erilliskeräysvelvoite laajenee. Syksyllä 2024 biojätteen keräys tai kompostointi on oltava kaikilla asuin kiinteistöillä Kuopion keskeisellä kaupunkialueella, Pieksämäen kaupunkialueella sekä Siilinjärven keskustaajamassa ja Vuorela-Toivala-taajamassa. Tällä hetkellä noin 5 200 asuin kiinteistöltä puuttuu näissä taajamissa biojätteen keräys tai kompostointi. Muilta alueilta saatujen kokemusten pohjalta on arvioitu, että niitä kiinteistöjä, jotka eivät liity keräykseen jäteyhtiön yhteydenottojen ja jätehuoltoviranomaisen kehotusten myötä, tulee olemaan vähintään 800 kappaletta, mutta määrä voi olla myös pitkälti yli 1 000 kappaletta.

Kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa on alkuvuoden 2024 aikana keskusteltu jätehuollon seurantaan ja valvontaan liittyvien toimintaprosessien tehostamisesta. Ympäristönsuojeluviranomaisten edustajat ovat todenneet liittymättömien kiinteistöjen siirtämisen hallintopakkoprosessiin nyky muodossaan mahdolliseksi, kun otetaan huomioon, että prosessi tulisi käynnistää vähintään useilla sadoilla kiinteistöillä. Tämän vuoksi jätehuoltomääräyksiin esitetään muutoksia kunnan järjestämään jätehuoltoon liittymistä koskevaan sääntelyyn. Esitettävät muutokset mahdollistaisivat jatkossa sen, että ne kiinteistöt, jotka eivät kirjallisista liittymispyynnöistä ja -kehotuksista huolimatta huolehdi liittymisvelvoitteistaan, liitetään kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen asiakkaaksi jätelain ja jätehuoltomääräysten velvoittamina.

Jatkossa kerros- ja rivitalojen sekä taajamissa sijaitsevien omakotitalo- ja paritalojen sekä muiden vakituisten asuin kiinteistöjen jätehuoltoon liittäminen esitetään toteutettavaksi siten, että Jätekuukko toimittaa kiinteistöille jätehuoltomääräysten edellyttämät jäteasiat, jos kiinteistön haltija ei kehotusten myötä itse ilmoita liittymistapaa. Kiinteistön haltijalle ilmoitetaan etukäteen kirjeitse kiinteistön liittämisestä kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. Kirjeessä kerrotaan liittämisen perusteet sekä tiedotetaan kiinteistön palveluista ja maksuista. Kiinteistökohtaiset jäteasiat palvelevat parhaiten kiinteistön asukkaiden jätehuollon järjestämistä. Vapaa-ajan asunnot ja taajamien ulkopuolella sijaitsevat omakotitalot ja paritalot liitetään kuitenkin jatkossakin jo nykyisin käytössä olevan toimintatavan mukaisesti jätehuoltoon aluekeräyspisteiden kautta, jos kiinteistön haltija ei muuta ilmoita.

Jätehuoltoon liittäminen jätelain ja kunnallisten jätehuoltomääräysten nojalla on mahdollista, sillä kunnan järjestämään jätehuoltoon liittymisestä ei tehdä erillistä sopimusta. Maksut perustuvat jätehuoltoviranomaisen hyväksymään julkisoikeudelliseen jätetaksaan. Kuntalaisten yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi ja erityisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten hallinnollisen taakan vähentämiseksi on perusteltua, että lähtökohtaisesti kaikki kiinteistöt liitetään jätehuoltoon ilman hallintopakkoprosessia. Ainoastaan siinä tapauksessa, ettei kiinteistölle voida toimittaa jäteastioita esimerkiksi puutteellisen keräyspaikan vuoksi, eikä kiinteistöä voida liittää myöskään aluekeräyspisteeseen, tarvitaan valvontaviranomaisen toimenpiteitä. Ympäristönsuojeluviranomainen voi velvoittaa kiinteistön haltijan järjestämään jätehuoltomääräysten mukaisen keräyspaikan kaikkia tarvittavia jäteastioita varten.

Jätehuoltomääräyksiin esitettävät muutokset mahdollistavat aiempaa tehokkaamman jätelain ja jätehuoltomääräysten toimeenpanon koskien jätehuoltoon liittymistä ja erilliskeräysvelvoitteiden noudattamista. Asian valmistelussa on hyödynnetty Suomen Kuntaliiton vuonna 2022 julkaisemaa opasta jätehuoltomääräysten laadintaan, Kuntaliiton lakimiehen ohjeita sekä kokemuksia muilta toimialueilta.

Kompostointi

Niillä alueilla, joille tulee voimaan biojätteen erilliskeräysvelvoite, voi veloitteen korvata kompostoimalla biojätteen. Muillakin alueilla biojätteen kompostointi on suositeltavaa, mutta määräyksissä ei ole asetettu biojätteen kompostoinnille mitään kaikkia kiinteistöjä koskevaa veloitetta. Jätehuoltomääräysten 17 §:n mukaisia kompostointisääntelyn periaatteita ei esitetä muutettavaksi, mutta sääntelyyn esitetään pientä lisäjoustoa liittyen yhteiskompostorien käyttöön.

Nykyisten määräysten mukaan kompostori voi olla 2–5 lähikiinteistön yhteinen. Säännöstä esitetään muutettavaksi niin, ettei kimpakompostorin käyttäjämäärää sidota näin tiukasti. Jatkossa kompostori voi olla useamman lähikiinteistön tai huoneiston yhteinen, kunhan käsittely on jätelain mukaisesti pienimuotoista. Tyypillisesti yhteinen kompostori toimii hyvin pienillä, korkeintaan kymmenen asuinhuoneiston taloyhtiöillä taikka muutamalla omakotitalolla. Riittävästä kompostoritulavuudesta on aina huolehdittava, kun useat taloudet kompostoivat yhdessä.

Jäteastiat ja niiden täyttäminen

Jäteastioita koskien jätehuoltomääräysten 21–24 §:ssä säännellään sitä, millaisia jäteastioita kiinteistöllä voidaan käyttää jätteiden keräykseen, miten jäteastiat saadaan täyttää ja miten ne on tyhjennettävä. Lähtökohtaisesti kiinteistön haltija valitsee itse, minkä kokoiset jäteastiat sopivat parhaiten kiinteistön tarpeisiin ja tilaa jäteastiat kiinteistölle Jätekuukolta. Kiinteistön haltija myös ilmoittaa, millä jätehuoltomääräysten mukaisella tyhjennysvälillä jäteastiat tyhjennetään.

Jos kiinteistön haltija ei itse tilaa jäteastioita, mutta kyseessä on jätehuoltomääräysten mukaisesti kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen liitettävä kiinteistö, kunnallinen jäteyhtiö toimittaa kiinteistölle jäteastiat suhteuttaen niiden koon kiinteistöllä syntyvään jätemäärään, keräyspaikan kokoon ja määräysten mukaisiin mahdollisiin tyhjennysväleihin. Vaikutusta voi olla myös jätteenkuljetusreiteillä eli miten usein tyhjennykset on mahdollista kiinteistölle tarjota.

Jos kiinteistön haltija ei muuta ilmoita, omakotitaloille toimitetaan biojätteen ja sekajätteen keräykseen pienin mahdollinen jäteastia (140 litraa) ja lähtökohtaisesti jäteastia tyhjennetään pisimmällä mahdollisella tyhjennysvälillä – näin myös jätemaksut pysyvät mahdollisimman pieninä. Jos kuitenkin ilmenee, ettei jäteastiatilavuus ole riittävä, tyhjennysväliä tihennetään. Taloyhtiöille jäteastiat toimitetaan niin, että otetaan huomioon asuntomäärä ja asukkaiden määrä sekä keräyspaikan koko. Biojätteelle toimitetaan 140–240 litran jäteastia, sekajätteen

sekä muovi- ja kartonkipakkausten keräykseen 240–660 litran jätteastia sekä lasipakkauksille ja metallille 140–240 litran jätteastia.

Jätteiden tulisi aina mahtua jätteastioihin. Jätehuoltomääräyksiin tarkennetaan sitä, että jätteet on laitettava jätteastiaan siten, että kannen saa suljettua; jätteastian ulkopuolelle jätettä saa jättää vain poikkeuksellisesti. Jätteastian täyttämässä on otettava huomioon myös painorajat. Painorajat on asetettu jätteastioiden toimivan siirron turvaamiseksi ja jätteenkuljettajien työturvallisuuden varmistamiseksi. Etenkin biojätteen keräyksessä painoraja voi ylittyä, vaikkei astia olisi ylittäisi.

Voimassa olevissa jätehuoltomääräyksissä on säädelty, että käsin siirrettäväksi tarkoitettuihin korkeintaan 240 litran jätteastioihin saa laittaa jätettä enintään 40 kg. Tätä suurempiin jätteastioihin eli käytännössä 360 ja 660 litran jätteastioihin jätettä saa laittaa enintään 60 kg. Jätehuoltoviranomainen on saanut asiakkailta palautetta siitä, että pienimmille jätteastioille asetettu painoraja on liian alhainen. Tämän vuoksi kunnallinen jäteyhtiö on keskustellut kunnan järjestämää jätteenkuljetusta toteuttavien urakoitsijoiden kanssa painorajan tarkoituksenmukaisuudesta.

Jätteenkuljetusyritykset pitävät painorajoja tärkeinä. Kyseessä olevat painorajat on esitetty Suomen Kuntaliiton jätehuoltomääräysten laadintaoppaassa esimerkinomaisina painorajoina, ja ne ovat käytössä useilla alueilla. Vaikka painorajoja ylittäviä jätteastioitaikin tyhjennetään, painorajat antavat jätteastioiden käyttäjille vähintäänkin viitettä siitä, millaisia määriä jätettä jätteastioihin voidaan laittaa. Ne siis ohjaavat käyttämään jätteastioita oikein. Tämän vuoksi jätteastioiden painorajoja ei esitä nyt muutettavaksi.

Jätteiden keräys ja kuljetus

Jätehuoltomääräysten 27 §:ssä on asetettu jätteenkeräyspaikalle vaatimuksia, joilla varmistetaan toimiva ja turvallinen jätteiden keräys ja kuljetus. Määräysten mukaan tienpitäjä vastaa mm. siitä, että tie kestää jäteauton painon. Aiemmin jätehuoltomääräysten perusteluihin on ollut kirjattuna jäteauton keskimääräisen painon vaihteluväli (18–26 tonnia), mutta nyt perusteluissa todetaan selkeyden vuoksi jäteauton maksimipaino. Täysi jäteauto voi painaa jopa 30 tonnia. Lisäksi jäteauton ajoväyliä koskevat metrimääräiset ohjeistukset on päivitetty vastaamaan Rakennusteollisuuden ohjekorttia RT 103638 "Asuinkiinteistöjen jätehuolto" (9/2023).

Vaikutusten arviointi

Vaikutukset ihmisiin

Jätehuoltomääräyksissä ei aseteta nyt uusia velvoitteita jätteiden keräykseen, vaan muutetaan sitä, miten keräysveloitteet toimeenpannaan. Keskeisin muutos on se, että jätteastiat toimitetaan useissa tapauksissa kiinteistöille, vaikka kiinteistön haltija ei niitä itse tilaa. Sääntelymuutos on positiivinen asukkaiden tasapuolisen kohtelun näkökulmasta: kiinteistön haltijat eivät saa jatkossa etua siitä, että he viivyttävät jätehuoltoon liittymistä, kun jätteastiat toimitetaan kiinteistölle riippumatta kiinteistön haltijan aktiivisuudesta. Etenkin ne, jotka huolehtivat velvoitteista omatomaisesti, kokevat todennäköisesti tämän sääntelymuutoksen positiivisena. Ne,

jotka kokevat jätteiden erilliskeräyksen turhana, pitävät todennäköisesti muutosta negatiivisena. Hallintopakkomenettelyn kautta lopputulos olisi kuitenkin loppujen lopuksi sama eli keräysvelvoitteet on kuitenkin jollakin tavalla toteutettava.

Vaikutukset ympäristöön

Erilliskeräysvelvoitteiden tehokkaammalla toimeenpanolla voidaan vaikuttaa ympäristöön positiivisesti. Kiinteistöiltä erilliskerätyt kierrätettävät jätteet ohjautuvat materiaalihyötykäyttöön, ja jätteiden lajittelu on yleensä toimivinta silloin, kun keräys on järjestetty kiinteistökohtaisesti.

Vaikutukset yrityksiin

Jätehuoltomääräysten tarkistuksilla on vaikutusta lähinnä kunnan järjestämää jätteenkuljetusta toteuttaviin yrityksiin. Jätehuoltomääräysten muutokset koskevat vain kuntavastuullista jätehuoltoa, joten muihin yrityksiin vaikutuksia ei ole.

Kun kiinteistölle toimitetaan jäteasiat ilman kiinteistön haltijan tekemää tilausta, on mahdollista, ettei jäteasioita käytetä kiinteistöllä oikein tai jätteenkeräyspaikkaa ei ylläpidetä jätehuoltomääräysten mukaisesti. Tämä voi hankaloittaa jäteauton kuljettajien työtä, millä voi olla lievästi negatiivinen vaikutus jätteenkuljetusyrityksiin. Jotta näitä vaikutuksia voidaan vähentää, useissa tapauksissa kiinteistöittäinen jätteenkuljetus voidaankin päättää ja siirtää kiinteistö aluekeräyspisteen käyttäjäksi. Jos tämä ei ole mahdollista, voidaan tarvita valvontaviranomaisen toimenpiteitä.

Vaikutukset kuntiin

Jätehuoltomääräysten muutoksilla on positiivinen vaikutus kuntiin, sillä muutoksella rajataan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille siirtyvien valvontakohteiden määrää. Ilman muutosta valvontaviranomaisille siirtyisi hoidettavaksi vähintään satojen kiinteistöjen liittäminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen koskien kierrätettävien jätteiden keräystä. Muutosten myötä valtaosa näistä tapauksista saadaan hoidettua Jätekuon ja jätehuoltoviranomaisen toimenpitein.

Liitteet

Päivitettyjen jätehuoltomääräysten luonnos

Päivitettyjen jätehuoltomääräysten perustelujen luonnos